Posudek na disertační práci

VYUŽITÍ UKAZATELE EVA V BANKOVNICTVÍ PŘI HODNOCENÍ EX-ANTE PROFITABILITY FIREMNÍCH KLIENTŮ BANK

autora Ing. Štěpánky Křečkové

Zpracoval: prof. Ing. Petr Marek, CSc.

Předložená disertační práce pod názvem *Využití ukazatele EVA v bankovnictví při hodnocení ex-ante profitability firemních klientů bank* se věnuje využití ukazatele ekonomické přidané hodnoty (angl. economic value added, dále též „EVA“) pro potřeby hodnocení klientů ze strany banky. Z hlediska vědeckého charakteru lze tuto práci označit za výstup aplikovaného výzkumu. Ukazatel EVA bude příští rok slavit čtvrtstoletí své existence. Od okamžiku svého prvního představení si získal jak řadu zastánců, včetně naprosto nekritických obdivovatelů, tak i zavilých odpůrců. Koncepce tohoto ukazatele vede k tomu, že diskuse o smysluplnosti jeho využití patrně ještě dlouho neskončí. A za jeden z příspěvků k této diskusi lze označit i výzkum obsažený v doktorské disertační práci Ing. Štěpánky Křečkové.

Návaznost práce na soudobé vědecké poznatky

Práce se opírá o studium značného počtu česky a anglicky psané literatury. Seznam publikací obsahuje 25 článků ve vědeckých časopisech (z toho 24 anglických a 1 český), 27 knižních titulů (z toho 14 anglických knih a 13 českých), dále různých internetové stránky, disertační, diplomové a rigorózní práce. Na všechny uvedené zdroje se autorka ve své práci odkazuje. Struktura bibliografických citací nicméně ne vždy odpovídá požadavkům ČSN. Z hlediska šíře zpracované literatury využila doktorandka hlavní relevantní prameny týkající se tématu její práce.

Splnění vytyčených cílů

V práci (str. 7) jsou vytyčeny následující tři cíle.

a) Hlavní teoretický cíl: *„Navrhnout ukazatel EVA jako alternativní způsob měření profitability firemních klientů v rámci rozhodování o poskytnutí či zamítnutí úvěrové angažovanosti, tedy ex-ante. Následně podrobně zpracovat metodologii kalkulace EVA pro účely měření ex-ante profitability firemních klientů.*

b) Hlavní praktický cíl: *„V návaznosti na teoreticko-metodologickou část aplikovat tento teoretický základ pro alternativní způsob měření profitability firemních klientů pomocí ukazatele EVA na reálných bankovních datech a otestovat jeho relevantnost“.*

c) *Vedlejší cíl: „Identifikovat klíčové faktory ovlivňující výslednou hodnotu ukazatele EVA firemních klientů bank“.*

Splnění jednotlivých dílčích cílů si dovolím posoudit postupně:

ad a) Největší část práce věnuje autorka řešení hlavního teoretického cíle. Poměrně podrobně je rozebrán ukazatel RAROC (angl. risk adjusted return on capital), a to jak v základní verzi, tak i v několika modifikacích. Pro další alternativy k EVA se již v práci nenašlo místo. Na str. 40 autorka uvádí, že *„Při použití výhradně ukazatele RAROC pro výpočet ex-ante úvěrovaných klientů banky, se mohou bankovní manažeři mylně zaměřit na klienty, kteří generují pro banku nižší přidanou hodnotu, namísto zaměření péče na klienty s potenciálně vyšší tvorbou přidané hodnoty.“* A to je špatně? Vždyť pokud se banka zaměří jen na velké klienty, může to také znamenat, že problémy pouze několika málo těchto klientů (např. v jednom odvětví) můžou vést až k ohrožení samotné banky.

ad b) K nalezení odpovědi na hlavní praktický cíl byla realizována základní empirická studie založená na propočtu hodnot ukazatelů RAROC a EVA na příkladu celkem 102 středně velkých klientů v práci nepojmenované banky. Autorka poté porovnávala pořadí klientů podle hodnot obou těchto ukazatelů a zjistila podstatné rozdíly v těchto pořadích. Dobře tyto rozdíly ilustruje např. graf 7-1 na str. 109. Problém takto zvolené koncepce spočívá v tom, že ukazatel RAROC je uváděn v relativní výši, obvykle v procentech, zatímco ukazatel EVA ve výši absolutní, zde v tisících Kč. Výše úvěrové angažovanosti, která se zde pohybuje od 1 mil. Kč do 40 mil. Kč, poté dosažené závěry studie do určité míry zkresluje. Preference absolutního ukazatele EVA může vést k upřednostňování větších úvěrů oproti menším. Lze tudíž souhlasit s tím, že by EVA měla být použita jen jako doplňující ukazatel, nikoliv jako rozhodující.

ad c) V rámci vedlejšího cíle bylo posuzováno celkem deset různých faktorů ovlivňujících hodnotu ukazatele EVA. Devět testovaných faktorů bylo určeno na základě rozkladu vrcholového ukazatele EVA na dílčí ukazatele, jako desátý faktor byla přidána úvěrová angažovanost. Dosažené výsledky jsou víceméně očekávané. Jako nejsilnější faktor se ukazuje čistý zisk. Silnou pozici obsazuje i úvěrová angažovanost.

Podle mého názoru, jak vyplývá z předchozího textu, byly všechny tři zadané cíle splněny.

Původní řešení práce

Domnívám se, že předložená disertační práce představuje solidní a kvalitně zpracovaný příspěvek do diskuse spojené s využíváním ukazatele EVA pro hodnocení bankovních klientů. Porovnání hodnot absolutního ukazatele EVA s hodnotami relativního ukazatele RAROC považuji sice za diskutabilní, nicméně nikoliv za zásadně nepřijatelné. Musím se přiznat, že se hlásím k EVA skeptikům, a můj skeptický názor autorka nedokázala vyvrátit. Pokud se bude využívat ukazatel EVA pouze jako orientační doplněk k jiným ukazatelům, může sloužit celkem dobře. Jestliže mám identifikovat původní řešení, pak ho vidím v důkladném rozboru ukazatelů EVA a RAROC z pohledu bankovních úředníků a v poukázání na nedostatky s nimi spojené.

Otázky a náměty k diskusi v rámci obhajoby

1. Můj skepticismus ohledně využití ukazatele EVA vychází z historické zkušenosti, která říká, že mnohé podniky se oficiálně chlubily před vyhlášením bankrotu vysokou hodnotou tohoto ukazatele. Pokud podnik vykazuje ve svých účetních výkazech nepravdivá zkreslená data, nepomůže k odhalení jeho problémů sám o sobě žádný ukazatel na světě. Analytik musí v takovémto případě pročíst poctivě nejen celou výroční zprávu včetně např. zvolených metod, ale porovnat prezentovaná data s dalšími informacemi. V rámci diskuse proto doporučuji, aby se autorka zaměřila na hlavní omezení při využívání ukazatele EVA

jednak obecně a jednak ve vztahu k ukazateli RAROC a jiným klasickým ukazatelům, např. rentabilitě vlastního kapitálu.

2. Jak druhý bod do diskuse navrhuji polemiku nad tím, zda ukazatel EVA preferuje velké bankovní klienty oproti středním, malým a mikro klientům. A kteří klienti jsou pro banku skutečně výhodní? Velcí, střední, malí nebo mikro? Lze výhodnost pro banku posuzovat pouze z pohledu profitability?

Vyjádření k návrhu na udělení vědecké hodnosti doktora v oboru *účetnictví a finanční řízení podniku*

Práci *Využití ukazatele EVA v bankovnictví při hodnocení ex-ante profitability firemních klientů bank* doporučuji k obhajobě před příslušnou zkušební komisí pro obhajobu disertací. A zároveň doporučuji, aby v případě úspěšné obhajoby byl následně **Ing. Štěpánce Křečkové** udělen titul doktor v oboru *účetnictví a finanční řízení podniku*.

V Praze, dne 12. 8. 2017

prof. Ing. Petr Marek, CSc.